

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0530196 Dalums brinkar

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Maria Johansson

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0530196 Dalums brinkar

Kommun: Ulricehamn

Områdets totala areal: 4,1 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-06-09

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-06-16

Markägarförhållanden:

Området ägs av privata markägare.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2001-06-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6210 - Kalkgräsmarker

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

Det främsta syftet är att bevara den artrika torrängsfloran i betesmarken som här är klassad som kalkgräsmarker 6210.

Motivering:

Den stäppartade torrängen har sin huvudutbredning på åsar och kullar i Ätradalen och Falbygden. Den stäppartade torrängen är klassad som 6210 kalkgräsmarker eller 6510 slätterängar beroende på hävdform och ibland som 6270 silikatgräsmarker där den är lite mindre kalkrik. Samtliga dessa naturtyper har ogynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå och slätterängar är särskilt hotade.

Prioriterade åtgärder:

Årligt bete eller slätter. Området bör omfattas av åtagandeplan för betesmarker och slätterängar

med särskild skötsel eller av ett skötselavtal.

Beskrivning av området

Dalums brinkar ligger vid Dalums samhälle i den mellersta delen av Ätradalen. Ätradalen är en sprickdalgång som sträcker sig mellan Kölaby och Ulricehamn. Dalgången präglas av ett omväxlande jordbrukslandskap med bitvis ålderdomlig prägel och med långsträckta grusåsar och små kullar. De lösa jordlagren i dalgången har till stor del transporterats av inlandsisen från Falbygden och har ett högt kalkinnehåll, vilket tillsammans med slätter- och beteshävd har lett till att en artrik och unik flora har utvecklats. Förutom biologiska och geovetenskapliga värden rymmer Ätradalen även stora kulturhistoriska värden med ett av länets tätaste fornlämningsbestånd.

Dalums brinkar utgörs av en betad slänt mellan Dalums samhälle och Ätran. Delar av betesmarken hyser torrängsflora och även andra betes- eller slättergynnade arter finns. På vissa partier, framförallt längst ner i sluttningarna och högst upp vid gränsen till tomterna och åkern, är vegetationen kvävepåverkad och därmed artfattigare. Längst i norr finns ett område som är trädbevuxet. Likaså finns en bård av träd längs med vattnet. Området är mycket betydelsefullt för de närboende och för landskapsbilden. På häradskartan från slutet av 1800-talet var området slätteräng förutom några små partier som var åker. En hel del arter som är typiska för slätteräng 6510 finns kvar och även många arter som är typiska för silikatgräsmarker 6270 (t.ex. stor blålocka, svinrot, gullviva, höskallra, backsippa och darrgräs). Därför är naturtypsklassningen lite osäker. De två kalkgräsmarksytorna ytorna längst i väster hade år 2016 stor andel kvävegynnade arter och få typiska arter, så tillståndet där är ogynnsamt och kanske når dessa ytor inte ens upp till naturtypsstatus (källa Länsstyrelsen i Västra Götlands läns landsbygdsenhet). Den stora kalkgräsmarksytan i öster är en mosaik av kalkgräsmark och med inslag av partier som inte håller naturtypsklass (se naturtypskartan i bilaga 2). Att det finns 1,5 hektar kalkgräsmark i området är en skattning.

Dalums brinkar ligger inom riksintresse för naturvård, friluftsliv och kulturmiljövård.

Vad kan påverka negativt

Området skulle påverkas negativt av:

- Felaktig skötsel, utebliven och/eller otillräcklig hävd. Svagt betestryck kan utgöra ett hot med igenväxning som följd. För tidigt betespåsläpp eller året-runt-bete kan bl.a. ge trampskador.
- För intensivt bete när blomningen är som störst. Det kan leda till att växterna inte hinner blomma och sätta frö, vilket på sikt utarmar floran.
- Spridning av kemikalier som bekämpningsmedel och växtnäringsämnen, gödsel samt annat som ökar näringstillförseln. (T.ex. kan stödutfodring i naturtyperna och dess betesfällor och sambete med gödslad vall påverka artsammansättningen negativt).
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och bör därför endast användas vid behov.
- Introduktion av främmande arter. T.ex. insådd av vallväxter eller trädgårdsväxter.
- Storvuxna gräsarter som bergrör och andra ohävsarter som kan breda ut sig och konkurrera ut de hävdgynnade arterna.
- Upplag och deponier, t.ex. deponering av halmbalar och trädgårdsavfall.
- Ändrad markanvändning i eller i anslutning till objektet, t.ex. upphörd hävd, uppodling av betesmark, plantering av gran.
- Markexploatering t.ex. grävning, schaktning, täktverksamhet och andra ingrepp som kan skada markvegetationen.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för

att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Området, åtminstone de två kalkgräsmarksytorna i öster, bör omfattas av åtagandeplan för betesmarker och slätterängar med särskild skötsel eller av ett skötselavtal.

Området behöver årlig skötsel med bete eller slätter. Vid bete är det viktigt att det bara betas på sommarhalvåret. Vid slätter är det viktigt att den görs på sensommaren med skärande redskap som lie eller motormanuell slätterbalk. Höet får ligga kvar och fröa av sig ett par dagar innan det förs bort. Skötseln på torrängarna kan eventuellt vissa år kompletteras med bränning tidigt på våren för att minska förnaansamlingen.

Det kan behövas information till de närboende om områdets värden och om att trädgårdsavfall inte får kastas i området.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**6210 - Kalkgräsmarker**

Areal: 1,58 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I Dalums brinkar finns fyra olika delytor som är klassade som 6210 (se bilaga 2). De två ytorna längst i väster har stort inslag av kvävegynnade arter enligt uppgifter från Länsstyrelsens landsbygdsenhet och i dessa ytor är bevarandetillståndet ogynnsamt. I de två ytorna längst i väster finns enligt länsstyrelsens uppföljning av gräsmarker i skyddade områden de typiska arterna käringtand, jungfrulin och ängshavre samt karaktärsarten darrgräs. Enligt länsstyrelserapporten nr 2010:37 finns också karaktärsarterna getväppling och vädcklint och de typiska arterna lundtrav, klasefibbla och trollsmultron (rödlistad som sårbar enligt rödlistan 2015). Andra hävdgynnade arter som t.ex. backsippa (rödlistad som sårbar enligt rödlistan 2015), gullviva, prästkrage, svinrot, brudbröd och höskallra förekommer också enligt länsstyrelsens uppföljning. Den sällsynta fältgentianan (rödlistad som starkt hotad enligt rödlistan 2015) har tidigare funnits i området.

Generellt sett utgörs naturtypen av torra till friska, hävdpräglade kalkrika gräsmarker nedanför trädgränsen ofta med ett mycket stort inslag av örter. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Hävdgynnade arter ska finnas. Ibland kan dessa marker vara viktiga orkidélokaler (6211) (ej aktuellt för Dalums brinkar).

Typiska arter för naturtypen 6210 är spåttistel, låsbräken, trollsmultron, käringtand, ängshavre, jungfrulin, mindre blåvinge, skogsvisslare, silversmygare m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävdarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen av Kalkgräsmarker (6210) ska vara minst 1,5 hektar. Regelbunden hävd genom bete (ej vintertid), eller slåtter och efterbete ska påverka området. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. gammalt fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska finnas och föryngra sig. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Igenväxningsvegetation, vedartad eller örtartad, ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Typiska kärlväxter som ska ha tämligen allmän förekomst.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 ogynnsamt för de två delytorna i väster och troligen gynnsamt för de två delytorna i öster.

Dokumentation

Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2017-04.

Jordbruksverket. Ängs- och betesmarksinventeringen 2002 - 2004. Objekttrapper (opubl.).

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 2003:5. Sundh, L.: Örtrika torrängar i Ätradalen år 2002.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 2010:37. Sundh, L. Stäppartade torrängar på Falbygden och i Ätradalen inventering 2007.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1987:3. Andersson, L., Appelqvist, T. Torrängar och rikkärr i Ätradalen.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1989: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv samt områden med geografiska bestämmelser.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1994: Värdefulla odlingslandskap i Älvsborgs län. Länsstyrelsen i Älvsborgs län, Rapport 1994:5.

Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (National Conservation Plan for the Agricultural Landscape). ISBN 91-620-4815-5.

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Natura-2000/. 2017-04.

Multikuben

Uppföljningsdata från länsstyrelsens uppföljning av gräsmarker i skyddade områden.

Åtgärdsplan.

Bilagor

Bilaga 1 Karta med områdets avgränsning

Bilaga 2 Naturtypskarta

Natura 2000-naturtypskarta, SE0530196 Dalums brinkar, Ulricehamns kommun

 Natura 2000 Habitatdirektivet 6210 - Kalkgräsmarker

Den stora ytan med kalkgräsmark i öster är en mosaik av kalkgräsmark och gräsmark som inte håller Natura 2000- naturtypsklass.